

Bruxelles, 30.1.2026.
COM(2026) 46 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti za 2026.

{SWD(2026) 30 final}

Uvod

Europska konkurentnost suočava se s dosad nevidenim izazovima u nestabilnoj geopolitičkoj situaciji. Industrija EU-a pod sve je većim pritiskom jer treće zemlje usmjeravaju prekomjerne kapacitete u EU, važne međunarodne valute devalviraju, a međunarodna trgovina utemeljena na pravilima dovodi se u pitanje. Lanci opskrbe EU-a moraju postati otporniji jer veliki globalni akteri sustavno i strateški povećaju carine, kontroliraju izvoz i instrumentaliziraju ovisnost.

Jedinstveno tržište naš je najveći adut u borbi protiv vanjskog pritiska i krajnje je vrijeme da iskoristimo sve njegove prednosti. Za naša poduzeća ono je domaće tržište, odskočna daska za daljnji rast i temelj za promicanje europskog interesa. Osigurava stabilno poslovno okruženje s jakim institucijama i strogim poštivanjem vladavine prava. Međutim, na jedinstvenom tržištu i dalje ima velikih prepreka, posebno na nacionalnoj razini. Zbog vanjskog pritiska i unutarnjih prepreka europska industrijska baza slabi, što dovodi do gubitka radnih mjesta u proizvodnji i zatvaranja tvornica. Zato su potrebne hitne djelotvorne mjere i na nacionalnoj razini i na razini EU-a.

U ovom Godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti analizira se funkcioniranje jedinstvenog tržišta i konkurentnost EU-a. Usmjereno je na glavne pokretače europske konkurentnosti, strukturirane oko četiri stupa, s posebnim naglaskom na jedinstvenom tržištu i praćenju napretka u provedbi Strategije za jedinstveno tržište. U ovom se Izvješću procjenjuje napredak u uklanjanju prepreka konkurentnosti pomoću 29 ključnih pokazatelja uspješnosti. Osim toga Izvješće uključuje i prvi Godišnji program za primjenu pravila jedinstvenog tržišta, u kojem se utvrđuju mjere za uklanjanje nacionalnih prepreka.

Od početka ovog mandata Komisija je u središte svojeg djelovanja stavila konkurentnost. Kompas konkurentnosti, predstavljen u siječnju 2025., bio je prva velika inicijativa u ovom mandatu Komisije za jačanje konkurentnosti Europe i održivo blagostanje. Time je poslana jasna poruka. Međutim, da bi te mjere polučile konkretne rezultate potrebno je vrijeme. To se odražava i u analizi Izvješća i njegovim ključnim pokazateljima uspješnosti, koji mjere godišnja kretanja. U odnosu na prošlu godinu od 29 ključnih pokazatelja uspješnosti njih šest pokazuje jasno poboljšanje, šest jasno pogoršanje, a njih petnaest uglavnom se nije promijenilo. Za dva još nema procjene jer još nisu predmet drugog postupka praćenja. Integracija jedinstvenog tržišta stagnirala je (KPI br. 2), a većina glavnih pokazatelja uspješnosti relevantnih za prepreke pokazuje ograničen napredak. Istodobno, naponi EU-a da se smanji administrativno opterećenje za poduzeća i uprave počinju donositi rezultate (KPI br. 3). Rashodi za istraživanje i razvoj i dalje su ispod cilja od 3 % BDP-a (KPI br. 12) i preniski su da bi se smanjila razlika u inovacijama. Smanjila su se privatna ulaganja (KPI br. 18), dok su ulaganja u poduzetnički kapital i dalje niža nego kod usporedivih gospodarstava (KPI br. 20). Nastavlja se povećavati udio energije iz obnovljivih izvora (KPI br. 24 i 25), a u nekim se područjima počinju smanjivati cijene, iako je ukupna razina cijena energije i dalje visoka (KPI br. 22). EU i dalje zauzima dobar položaj u međunarodnoj trgovini unatoč žestokoj globalnoj konkurenciji (KPI br. 27), ali strateške ovisnosti i dalje su velike (KPI br. 29).

Ovo Izvješće temelji se na nekoliko popratnih dokumenata. Prilog 1. sadržava pregled dugoročnih trendova ključnih pokazatelja uspješnosti na kojima se temelji analiza. U Prilogu 2.

navode se najnovije informacije o napretku u provedbi mjera politike u okviru Komisijina Kompassa konkurentnosti, Plana za čistu industriju i Strategije za jedinstveno tržište. Kako bi se europska konkurentnost stavila u međunarodni kontekst, Prilog 3. pruža pregled mjera otpornosti odabranih globalnih aktera. Osim toga, u internetskom Pregledu stanja jedinstvenog tržišta i konkurentnosti za 2026. ocjenjuje se uspješnost različitih politika jedinstvenog tržišta i prati uspješnost zemalja u provedbi četiriju sloboda. Zajedno s ovim Izvješćem objavljuje se i godišnje izvješće Radne skupine za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta (SMET). SMET je utvrdio i razvio strategije za uklanjanje „najgorih deset” prepreka navedenih u Strategiji za jedinstveno tržište, koje je raščlanio na pojedinačne izazove i pokrenuo djelotvorna rješenja za njih.

ODJELJAK 1. Funkcionalno jedinstveno tržište

Trajne prepreke na nacionalnoj i europskoj razini ometaju jedinstveno tržište i smanjuju gospodarski potencijal. Produktivnost rada, koja se mjeri kao BDP po odrađenom satu izražen u paritetu kupovne moći, u samom je svjetskom vrhu, što odražava europsku konkurentnost i blagostanje. Međutim, manja je za oko 20 % u usporedbi sa SAD-om (KPI br. 1), uglavnom jer Europa zaostaje u proizvodnji i uvođenju digitalnih tehnologija¹. Najnoviji trendovi mogli bi povećati tu razliku. Jedinstveno tržište povećalo je BDP EU-a za 3 – 4 % godišnje² i stvorilo više od 3,5 milijuna radnih mjesta. Daljnja integracija dosegla je vrhunac (KPI br. 2). Pritom je trgovina robom na jedinstvenom tržištu posljednjih godina uglavnom stabilna, iako se 2024. smanjila u odnosu na 2023.³. Trgovina uslugama i dalje se povećava, ali sporo.

KPI	Što mjeri	Najnovije vrijednosti EU-a
KPI br. 1: Produktivnost rada	BDP po odrađenom satu izražen u paritetu kupovne moći (PKM)	78,5 % razine SAD-a (2024.) 78,0 % razine SAD-a (2023.)
KPI br. 2: Integracija u jedinstveno tržište	Udio trgovine među državama članicama u BDP-u EU-a	22,0 % za robu (2024.) 23,5 % za robu (2023.) 7,9 % za usluge (2024.) 7,7 % za usluge (2023.)
KPI br. 3: Pojednostavnjenje propisa EU-a	Predviđene godišnje administrativne uštede na temelju Komisijinih skupnih prijedloga za pojednostavnjenje i drugih inicijativa	15 milijardi EUR (2025.)
KPI br. 4: Deficit sukladnosti	Udio prenesenih direktiva o jedinstvenom tržištu za koje su pokrenuti postupci zbog povreda povezani s nepravilnim prenošenjem. Cilj <= 0,5 %	1,1 % (2025.) 0,9 % (2024.)
KPI br. 5: Jednostavnost poštovanja propisa	Odgovori na pitanje iz istraživanja: „Koliko se poduzećima lako uskladiti s vladinim propisima i administrativnim zahtjevima ⁴ ?”	3,89 od 7 (2025.) 3,66 od 7 (2024.)
KPI br. 6: Priznavanje stručnih kvalifikacija	Pozitivne stope priznavanja kao % svih primljenih zahtjeva (prosjek EU-a)	82,2 % (2023.) 77,3 % (2022.)
KPI br. 7: Trajanje postupaka utvrđivanja normi	Prosječno trajanje faze izrade normi (u godinama)	4,0 (2024.) 3,2 (2023.)

¹ Draghijevo izvješće: [Draghijevo izvješće o konkurentnosti EU-a](#).

² Lionel Fontagné, Yoto V. Yotov, Ponovna procjena učinka jedinstvenog tržišta i njegove sposobnosti da pomogne u izgradnji strateške autonomije, Dokumenti o gospodarstvu jedinstvenog tržišta, lipanj 2024. U nekim studijama procjenjuju se mnogo veći učinci, npr. u studiji autora J. in 't Velda, Kvantificiranje gospodarskih učinaka jedinstvenog tržišta u strukturnom makromodelu, veljača 2019.

³ Fluktuacije posljednjih godina u velikoj se mjeri mogu pripisati fluktuacijama cijena energije.

⁴Vrijednosti indeksa od 1 do 7, pri čemu više vrijednosti ukazuju na lakše poslovanje.

KPI br. 8: Stopa kružne upotrebe materijala	Udio oporabljene materijala koji je vraćen u gospodarstvo. Cilj = 24 % u 2030.	12,2 % (2024.) 12,1 % (2023.)
KPI br. 9: Praćenje sukladnosti proizvoda	Medijan broja ispitivanja proizvoda na milijun stanovnika u državama članicama ⁵ .	102 (2024.) 82 (2023.)
KPI br. 10: Restriktivnost za trgovinu uslugama	Regulatorna restriktivnost u odabranim uslužnim sektorima ⁶ .	4,2 % (2024.) 4,2 % (2023.)
KPI br. 11: Digitalizacija postupaka jedinstvenog tržišta	Udio administrativnih postupaka relevantnih za jedinstveno tržište koji su u potpunosti dostupni na internetu za prekogranične korisnike.	20,6 % (2024.)

Legenda za tablice s ključnim pokazateljima uspješnosti:	Poboljšavanje na godišnjoj razini	Stabilan trend	Pogoršanje na godišnjoj razini	Pojedinačno opažanje
---	-----------------------------------	----------------	--------------------------------	----------------------

Uklanjanje najštetnijih prepreka na jedinstvenom tržištu važno je za poticanje daljnjeg rasta u cijelom EU-u. Iako postoje znatne razlike među studijama⁷ u kojima se procjenjuje veličina prepreka na jedinstvenom tržištu, dokazi dosljedno pokazuju da one i dalje štete gospodarskim rezultatima. Daljnje uklanjanje nacionalnih prepreka koje ometaju prekograničnu trgovinu robom moglo bi dovesti do povećanja blagostanja od približno 1,3 %⁸. U Strategiji za jedinstveno tržište⁹ utvrđeno je „najgorih deset” prepreka¹⁰ koje zahtijevaju najhitnije rješavanje i na razini EU-a i na nacionalnoj razini (vidjeti okvir 1.). U skladu s tim, od jedanaest ključnih pokazatelja uspješnosti kojima se mjere aspekti povezani s jedinstvenim tržištem u ovom Izvješću njih osam odnosi se na „najgorih deset”, dok opterećujući postupci za upućivanje radnika i teritorijalna ograničenja opskrbe nisu obuhvaćeni. U ovom se odjeljku stoga raspravlja o napretku u pogledu „najgorih deset”, a zatim o digitalizaciji i MSP-ovima na jedinstvenom tržištu.

OKVIR 1.: KORACI PREMA UKLANJANJU „NAJGORIH DESET” PREPREKA NA NACIONALNOJ RAZINI

U Strategiji za jedinstveno tržište utvrđene su najštetnije prepreke koje utječu na jedinstveno tržište, tzv. „najgorih deset”. Komisija je provela analizu kako bi raščlanila „najgorih deset” na detaljniji popis prioritarnih problema te je s državama članicama počela raspravljati o tome kako se ti problemi očituju na nacionalnoj razini. Cilj je postići dogovor oko trenutnog stanja u pogledu uspješnosti država članica u bavljenju tim pitanjima. Na tome će se temeljiti mjere za uklanjanje utvrđenih prepreka na nacionalnoj razini. Vijeće za konkurentnost potvrdilo je postupak rada na preprekama, a njegova konkretna provedba započet će 2026.

Zbog fragmentiranih nacionalnih propisa osnivanje poduzeća i poslovanje u cijelom EU-u i dalje je složeno i skupo, a dosad nije ostvaren nikakav napredak. Percepcija jednostavnosti poštovanja propisa posljednjih je godina u EU-u uglavnom stabilna (KPI br. 5), što pokazuje i da je uspostava stalne prisutnosti u drugoj državi članici i dalje složena, posebno s obzirom na to da poduzeća moraju procijeniti i poštovati nacionalno pravo trgovačkih društava u svakoj

⁵ Mjerenje ispitivanja proizvoda koje provode tijela za nadzor tržišta i o kojima se izvješćuje u ICSMS-u.

⁶ [OECD-ov Indeks restriktivnosti za trgovinu uslugama](#) prikazuje udio katalogiziranih restrikcija za trgovinu uslugama u odabranim sektorima.

⁷ [MMF Scaling Up the Single Market to Boost Productivity \(2024.\)](#), ili [Head i Mayer No, the EU does not impose a 45% tariff on itself \(2025.\)](#).

⁸ Roberto Bernasconi, Naim Cordemans, Vanessa Gunnella, Giacomo Pongetti, Lucia Quaglietti, [What is the untapped potential of the EU Single Market?](#), objavljen u Ekonomskom biltenu ESB-a, izdanje 8/2025.

⁹ COM(2025) 500.

¹⁰ To su: komplicirani poslovni nastan i poslovanje, zastarjela usklađena pravila o proizvodima i nesukladnost proizvoda, teritorijalna ograničenja opskrbe, velika kašnjenja u utvrđivanju normi koja negativno utječu na inovacije i konkurentnost, fragmentirana pravila o pakiranju, označivanju i otpadu, restriktivna i različita nacionalna regulacija usluga, opterećujući postupci za upućivanje radnika, priznavanje stručnih kvalifikacija, nedostatak odgovornosti država članica za jedinstveno tržište i pretjerano složena pravila EU-a.

državi članici.

Nadzor tržišta EU-a i dalje se ne provodi u dovoljnoj mjeri. Naime, iako se broj provjera polako povećava, nacionalna tijela prijavljuju da se provjeravaju tek 102 pošiljke na milijun stanovnika (KPI br. 9). Istodobno, eksponencijalni porast uvoza iz e-trgovine, koji je 2024. dosegnuo 4,6 milijardi pošiljki male vrijednosti, stvara pritisak na carinska tijela i tijela za nadzor tržišta. To predstavlja velik izazov za provjeru usklađenosti i sigurnosti, što dodatno pogoršavaju neujednačene nacionalne kontrole i neučinkovita suradnja među tijelima¹¹. To stvara nejednake uvjete za poduzeća iz EU-a koja poštuju pravila. Općenito, okvir zakonodavstva EU-a o proizvodima kojim se reguliraju usklađeni proizvodi, poznat kao Novi zakonodavni okvir¹², velika je prednost jedinstvenog tržišta. Međutim, nedostaje kontrola i potrebna su regulatorna poboljšanja u pogledu tržišnih kretanja, digitalizacije i kružnosti.

Teritorijalna ograničenja opskrbe dodatno otežavaju jedinstveno tržište robe. Nameću ih neki proizvođači robe široke potrošnje s robnom markom te sprečavaju trgovce na veliko i malo da kupuju proizvode u jednoj državi članici i preprodaju ih u drugoj, što šteti prekograničnom poslovanju, odnosno potrošaču.

Tijekom proteklog desetljeća povećalo se prosječno vrijeme potrebno za uspostavu novih industrijskih normi. Ono trenutačno iznosi četiri godine (KPI br. 7), a djelomično je posljedica zastarjelih metoda rada i nedovoljne upotrebe digitalnih tehnologija. Zbog toga normizacija ne ispunjava tržišne i zakonodavne potrebe, posebno u pogledu novih tehnologija, što negativno utječe na konkurentnost industrije EU-a.

U području ambalaže, označivanja i otpada jedinstveno tržište i dalje je fragmentirano, što usporava napredak prema kružnosti. Nacionalnim zahtjevima za označivanje, uključujući one povezane s razvrstavanjem otpada, od poduzeća se zahtijeva da ponovno označe proizvode ili prilagode digitalni sadržaj, čime se jedinstveno tržište fragmentira. Fragmentacija jedinstvenog tržišta za otpad u suprotnosti je s kružnošću, pri čemu se stopa kružne upotrebe materijala vrlo polako povećala na 12 %, što je znatno ispod cilja od 24 % utvrđenog za 2030. (KPI br. 8).

Regulacija tržišta usluga i dalje je složena i nedosljedna te posljednjih godina nije ostvaren znatan napredak. Regulacija usluga može se opravdati legitimnim ciljevima od općeg interesa, ali u praksi restrikcije se znatno razlikuju. Također, neke su usluge regulirane samo u jednoj ili nekoliko država članica, što pokazuje da postoji velik potencijal za smanjenje regulatornog opterećenja. Unatoč nastojanjima da se restrikcije uklone, razina restriktivnosti u području usluga posljednjih je godina ostala stabilna (KPI br. 10) i potreban je politički poticaj da se to pitanje riješi.

Privremeno upućivanje radnika sastavni je dio slobode pružanja usluga, ali za poduzeća je i dalje previše složeno. Pravo EU-a dopušta državama članicama da nametnu administrativne obveze prijavljivanja upućenih radnika, ako je to opravdano i razmjerno. To odražava potrebu da se osiguraju jednaki uvjeti i zaštite prava radnika, posebno u rizičnim sektorima kao što su građevinarstvo i poljoprivreda. Međutim, postupci prijavljivanja često su složeni, a sve situacije upućenih radnika (npr. kvalificirani stručnjaci) ne predstavljaju isti rizik. Države članice trebaju intenzivnije raditi na provedbi najboljih primjera iz prakse utvrđenih u okviru Radne skupine za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta, koji su uglavnom obuhvaćeni regulatornim

¹¹ Izvješće GU-a GROW i GU-a TAXUD o sukladnosti proizvoda, u kojem se ističe neujednačena razina kontrola na granici [Izvješće o kontrolama proizvoda koji ulaze na tržište EU-a u pogledu sukladnosti proizvoda u 2024. – Ured za publikacije EU-a.](#)

¹² [Unutarnje tržište, industrija, poduzetništvo te mali i srednji poduzetnici.](#)

diskrecijskim pravom država članica, kako bi se smanjile administrativne prepreke u tom području¹³. Službe Komisije, zajedno s Europskim nadzornim tijelom za rad (ELA), razvijaju ključni pokazatelj uspješnosti koji se odnosi na upućivanje radnika za sljedeće izdanje ovog Izvješća.

Dugotrajni i složeni postupci za priznavanje vještina i kvalifikacija mogu onemogućiti građanima Unije da obavljaju svoj posao u drugim državama članicama. Prestroga regulacija i složeni postupci priznavanja kvalifikacija otežavaju ulazak na tržište rada i ograničavaju mobilnost, što otežava usklađivanje ponude i potražnje vještina i povećava manjak radne snage na nacionalnoj razini i razini EU-a. Unatoč poboljšanju u 2023. stopa pozitivnih odluka o priznavanju ostala je uglavnom nepromijenjena u posljednjih pet godina (KPI br. 6). Osim toga, postupci priznavanja kvalifikacija i dalje se često provode u papirnatom obliku, a mogli bi se znatno ubrzati potpunom digitalizacijom.

Komisija se intenzivnije bavi rješavanjem deficita sukladnosti, mjerenjem udjela nepravilno prenesenih direktiva o jedinstvenom tržištu, koji je i dalje previsok. Važno je da države članice preuzmu potpunu odgovornost za jedinstveno tržište. Deficit sukladnosti povećao se na 1,1 % u 2025., čime je ostao znatno iznad ciljne vrijednosti od 0,5 % (KPI br. 4), uz velike razlike među državama članicama. Regulatorna fragmentiranost dovodi do velikih troškova za poduzeća i kućanstva. Snažna usklađenost na cijelom jedinstvenom tržištu neophodna je da bi preventivni instrumenti, posebno Direktiva o transparentnosti jedinstvenog tržišta, Direktiva o uslugama i Direktiva o ispitivanju proporcionalnosti, ostvarili svoj puni učinak. Nema smisla uklanjati prepreke ako stalno stvaramo nove. Kako bi potaknula djelotvorne pravne mjere u slučajevima u kojima prepreke i dalje postoje, Komisija prvi put utvrđuje Godišnji program za primjenu pravila jedinstvenog tržišta (vidjeti okvir 2.). Iako su prepreke na jedinstvenom tržištu uglavnom posljedica regulatornih i administrativnih zahtjeva na nacionalnoj razini, nacionalna, regionalna i lokalna tijela u praksi različito primjenjuju i provode pravila jedinstvenog tržišta, što može utjecati na koristi koje poduzeća imaju od integracije tržišta. To doprinosi nedosljednim ishodima u funkcioniranju jedinstvenog tržišta.

OKVIR 2: GODIŠNJI PROGRAM ZA PRIMJENU PRAVILA JEDINSTVENOG TRŽIŠTA 2026.

Komisija poduzima odgovarajuće pravne mjere koje su temelj za provedbu pravila jedinstvenog tržišta. Na temelju „najgorih deset” prepreka u prvom Godišnjem programu za primjenu pravila jedinstvenog tržišta utvrđuju se sljedeća prioritetna područja za horizontalna ispitivanja i posebne provedbene mjere:

- kašnjenje plaćanja u transakcijama između poduzeća i javnih tijela
- prepreke u građevinskim uslugama i uslugama ugradnje povezane sa zelenom tranzicijom.

Ta ispitivanja i provedbene mjere obuhvatit će potencijalno većinu ili sve države članice i uključivat će otvoreni dijalog i, ako je to potrebno radi uklanjanja jasno utvrđenih prepreka, postupke zbog povrede. Prioriteti provedbe neće biti na štetu uklanjanja drugih postojećih ili budućih prepreka slobodnom kretanju robe i usluga. Kako bi se povećala transparentnost provedbe, nakon donošenja odluke o posebnim provedbenim mjerama objavit će se jasna objašnjenja o ciljevima, očekivanim koristima i postignutim rezultatima.

¹³ U godišnjem izvješću Radne skupine za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta (SMET) navedene su detaljne ažurirane informacije.

Već je postignut znatan napredak u smanjenju administrativnog opterećenja. Opterećenje za poduzeća i uprave procjenjuju se na 150 milijardi EUR godišnje u cijelom EU-u. Cilj je da se do kraja ovog mandata smanji za najmanje 25 %, odnosno za najmanje 35 % za MSP-ove. Komisija je već predložila deset skupnih paketa i druge inicijative¹⁴ za koje se predviđa da će u trenutku donošenja smanjiti periodično administrativno godišnje opterećenje za oko 15 milijardi EUR, od čega 11,9 milijardi EUR iz skupnih prijedloga i 3,1 milijardu EUR iz drugih inicijativa donesenih 2025. (KPI br. 3)¹⁵. Nadalje, nove inicijative, kao što je Uredba o europskoj poslovnoj listici, mogle bi znatno doprinijeti ukupnom smanjenju administrativnih troškova za poduzeća i javne uprave, i to za najmanje 13,5 milijardi EUR. Komisija pažljivo procjenjuje i predlaže dodatna sredstva za smanjenje administrativnog opterećenja. Primjer za to je javna nabava: postojeći okvir fragmentiran je zbog brojnih sektorskih akata, što dovodi do nesigurnosti i nedosljednosti u tumačenju i primjeni. Pojednostavnjenje tih pravila znatno bi pomoglo više od 44 000 javnih tijela u EU-u koja kupuju usluge, radove i robu, kao i poduzećima koja sudjeluju u tim natjecanjima, te bi vrijedilo oko 15 % BDP-a (\approx 2,5 bilijuna EUR).

Uvođenje digitalnih alata i interoperabilnih javnih usluga još je u ranoj fazi i ima potencijal za smanjenje vremena obrade i troškova usklađivanja uz istodobno jačanje pravne sigurnosti za poduzeća i građane. Uredbom o jedinstvenom digitalnom pristupniku¹⁶, koja se odnosi na sve više područja politika, uspostavlja se portal Your Europe kao glavna ulazna točka za e-upravu EU-a. Time se građanima i poduzećima omogućuje pristup pouzdanim višejezičnim informacijama o pravima, obvezama i administrativnim postupcima u svim državama članicama, kao i poveznicama na nacionalne portale i ključne internetske postupke. Međutim, provedba ciljeva održivog razvoja i dalje je u ranoj fazi i neujednačena među državama članicama i područjima politika, pri čemu je 2024. samo 21 % ključnih postupaka bilo u potpunosti dostupno putem interneta (KPI br. 11). Poslovna listica EU-a, koja je predložena krajem 2025., omogućit će poduzećima sigurnu identifikaciju i razmjenu podataka s vladama i drugim poduzećima u cijelom EU-u, uz puni pravni učinak i povjerenje.

Jedinstveno tržište EU-a povećava mogućnosti za rast MSP-ova unatoč stalnim preprekama. U 2024. četvrtina MSP-ova iz EU-a izvozila je robu ili usluge u druge zemlje EU-a, dok je otprilike svaki deseti MSP izvezio u treće zemlje¹⁷. Glavne prepreke za MSP-ove uključuju regulatorne prepreke i administrativno opterećenje, nakon čega slijede manjak financiranja i vještina. Osim toga, 73 % MSP-ova navodi da im uplate kasne, što negativno utječe na njihov potencijal za rast i ulaganja te ugrožava njihov opstanak.

ODJELJAK 2. – Smanjenje razlika u inovacijama

Europa bi mogla izgubiti prednost u području inovacija. Unatoč vodećim svjetskim sveučilištima, rastućim stopama zaposlenosti i visokokvalificiranoj radnoj snazi, rashodi za istraživanje i razvoj i stope patentiranja u EU-u i dalje su nepromijenjeni. *Start-up* i *scale-up* poduzeća imaju problema s rastom, a digitalizacija napreduje sporije nego u konkurentnim gospodarstvima. Manjak radne snage i vještina u područjima kao što su IT i čista tehnologija

¹⁴ Ostale inicijative (14) su rezultirale smanjenjem administrativnih troškova za poduzeća i javne uprave u trenutku kada ih je Komisija donijela. Njima su obuhvaćene ciljane revizije postojeće pravne stečevine EU-a (npr. revizija Uredbe o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga ili ciljane revizija pravila EU-a za medicinske proizvode i *in vitro* dijagnostiku).

¹⁵ Te su uštede procijenjene na temelju standardnog troškovnog modela EU-a.

¹⁶ [Uredba – 2018/1724 – HR – EUR-Lex.](#)

¹⁷ Brza anketa Eurobarometra 559 – [Start-up i scale-up poduzeća i poduzetništvo.](#)

otežavaju inovacije.

KPI br. 12: Izdaci za istraživanje i razvoj	Ukupni privatni i javni izdaci za istraživanje i razvoj kao udio u BDP-u. Cilj = više od 3 % do 2030.	2,24 % (2024.) 2,26 % (2023.)
KPI br. 13: Patentna prijava	Patentne prijave na milijun stanovnika ¹⁸	152 (2024.) 153 (2023.)
KPI br. 14: Uvođenje digitalnih tehnologija u poduzećima	Udio europskih poduzeća koja koriste usluge računalstva u oblaku, analitiku podataka i/ili umjetnu inteligenciju. Cilj = 75 % u 2030.	Umjetna inteligencija: 20 % (2025.), 13,5 % (2024.) Analitika podataka: 39,9 % (2025.), 33,2 % (2023.) Usluge računalstva u oblaku: 46,7 % (2025.), 38,9 % (2023.)
KPI br. 15: Stopa zaposlenosti	Udio zaposlenih radno sposobnih osoba. Cilj = 78 % u 2030.	75,8 % (2024.) 75,3 % (2023.)
KPI br. 16: Manjak radne snage relevantan za zelenu tranziciju	Broj zanimanja za koja su potrebne posebne vještine za zelenu tranziciju, za koje je najmanje pet država članica prijavilo manjak	25 (2024.) 13 (2023.)
KPI br. 17: Rezultati PISA-e	Rezultati petnaestogodišnjaka u testovima PISA-e OECD-a. Bolji rezultati upućuju na veću uspješnost	Matematika: 474 % (2022.), 492 % (2018.) Čitanje: 475 % (2022.), 488 % (2018.) Prirodoslovlje: 484 % (2022.), 488 % (2018.)

Unatoč dobrim istraživačkim temeljima u EU-u, ulaganja u istraživanje i razvoj u EU-u i dalje su ispod cilja od 3 % BDP-a. Ukupna ulaganja u istraživanje i razvoj u EU-u dosegla su 2,2 % BDP-a 2024., što je vrlo mali napredak u posljednjih 10 godina te su i dalje ispod usporedivih gospodarstava (KPI br. 12). Unatoč visokim razinama javnih ulaganja, ulaganja privatnog sektora u istraživanje i razvoj u EU-u i dalje su ispod razine usporedivih zemalja, posebno u ukupnom korporativnom istraživanju i razvoju¹⁹ te u digitalnoj tehnologiji. Rezultati inovacija, kao što su intelektualno vlasništvo i patentiranje, koji su važni za komercijalni uspjeh i konkurentnost, posljednjih su godina uglavnom nepromijenjeni (KPI br. 13). Detaljnija analiza tehnološkog spektra pokazuje da je EU predvodnik u zelenim izumima²⁰ i da ostvaruje dobre rezultate u području zdravstva, biotehnologije i farmaceutskih proizvoda²¹, dok i dalje ostvaruje slabe rezultate u području digitalizacije²².

Čak i u područjima u kojima se ulaže u istraživanje i razvoj i postižu rezultati, pokretanje i rast inovativnih poduzeća i dalje su zahtjevni. Inovativnim poduzećima otežava se komercijalizacija istraživanja. Ona se suočavaju s regulatornom fragmentacijom, velikim administrativnim opterećenjem i poteškoćama u pristupu financiranju, posebno rizičnom kapitalu. Iako je europski tehnološki sektor od 2018. do 2023. rastao za više od 15 000 novih *start-up* poduzeća godišnje, u odnosu na SAD proizveo je pet puta manje novih jednoroga²³. Nadalje, tržišni udio EU-a u razvoju digitalnih tehnologija i dalje je skroman, zbog čega se EU nastavlja u velikoj mjeri oslanjati na vanjske dobavljače, posebno digitalnih tehnologija. U tom

¹⁸ Patentne prijave podnesene Europskom patentnom uredu.

¹⁹ [Europska ljestvica rezultata ulaganja poduzeća EU-a u istraživanje i razvoj iz 2025.](#)

²⁰ Poduzeća iz EU-a vodeća su na globalnoj razini u patentiranju povezanom s kružnošću, energetske intenzivnim industrijama i čistim prometom, ali manje s usporednom tranzicijom.

²¹ [Izješće EIB-a o ulaganjima za 2024./2025.: Innovation, integration and simplification in Europe, European Investment Bank 2025i The 2025 EU Industrial R&D Investment Scoreboard.](#)

²² Uz iznimku područja poput kvantnih tehnologija i fotonike.

²³ *Start-up* poduzeća u vrijednosti od 1 milijarde EUR. Izračuni službi Europske komisije na temelju Dealrooma.

je kontekstu važno poticati prijelaz iz laboratorija na tržište, na primjer u skladu s Europskim aktom o biotehnologiji²⁴.

Digitalne tehnologije uvode se sve više, samo presporo²⁵. Udio poduzeća u EU-u koja koriste umjetnu inteligenciju, računalstvo u oblaku i analitiku podataka znatno se povećao 2025., ali manje nego u konkurentnim gospodarstvima i još je daleko od ostvarenja cilja od 75 % povećanja do 2030. (KPI br. 14). MSP-ovi najviše zaostaju u uvođenju digitalnih tehnologija²⁶. Slično tome, fragmentacija tržišta telekomunikacija u EU-u dodatno otežava provedbu²⁷. Zbog tih problema produktivnost se i dalje nije znatno povećala. Procjenjuje se da bi se postizanjem ciljeva digitalizacije EU-a ostvarila gospodarska dobit u iznosu od 1,8 % BDP-a²⁸.

Stopa zaposlenosti raste, ali se zaposlenost u proizvodnji smanjuje. Stopa zaposlenosti u EU-u dosegnula je 2024.²⁹ rekordnih 75,8 % (KPI br. 15) i na dobrom je putu da dostigne glavni cilj EU-a od 78 % u 2030. No i dalje postoji znatna razlika među spolovima. Taj je rezultat sličan onome u SAD-u, ali manji od trendova u Japanu i Ujedinjenoj Kraljevini³⁰. Međutim, slabljenje konkurentnosti proizvodne industrije EU-a dovelo je do prosječnog mjesečnog gubitka oko 27 000 radnih mjesta u proizvodnji u posljednje dvije godine³¹.

Manjak radne snage i nedostatak vještina i dalje negativno utječu na sposobnost Europe da uvodi inovacije i da raste. Gotovo 80 % poduzeća smatra ih drugom najvećom preprekom ulaganjima i rastu³². Mnoga nova radna mjesta koja će proizaći iz zelene tranzicije bit će u sektorima koji se već suočavaju sa sve većim manjkom radne snage³³ (KPI br. 16). Digitalne vještine i dalje su problematične jer samo 60 % Europljana ima osnovne digitalne vještine³⁴, a raspoloživost stručnjaka za IKT s naprednim vještinama i dalje je niska³⁵. Europa se suočava i s poteškoćama u području osnovnih vještina³⁶ (KPI br. 17). Poteškoće povezane s priznavanjem kvalifikacija u različitim zemljama i jezične prepreke otežavaju mobilnost radne snage unutar EU-a. Poticanje razvoja vještina, među ostalim putem strukovnog osposobljavanja, i privlačenje talenata iz cijelog svijeta važni su za rješavanje problema manjka radne snage.

ODJELJAK 3. – Dekarbonizacija industrije i ulaganja

EU ima slabu investicijsku dinamiku, a to je odraz opće nesigurnosti u pogledu gospodarskog okruženja i pada konkurentnosti. Privatna ulaganja i industrijska proizvodnja smanjili su se 2024., iako su javna ulaganja stabilna i pružaju priliku za pokretanje aktivnosti privatnog sektora zahvaljujući dobro usklađenom oblikovanju politika. Visoke cijene energije ometaju industrijsku konkurentnost, a elektrifikacija ne napreduje. Prelazak na čistu energiju

²⁴ [Komisija predlaže nove mjere za unapređenje zdravlja i zdravstvenog sektora – Europska komisija.](#)

²⁵ Eurostat.

²⁶ Pregled sastava indeksa digitalnog intenziteta EU-a za razdoblje 2015. – 2024.

²⁷ Bijela knjiga – Kako odgovoriti na potrebe europske digitalne infrastrukture? COM(2024) 81 final.

²⁸ Stanje digitalnog desetljeća 2025.: Nastavak izgradnje suvereniteta i digitalne budućnosti EU-a. COM(2025) 290 final.

²⁹ Eurostat.

³⁰ OECD, Sudjelovanje na tržištu rada.

³¹ Europska komisija, na temelju podataka Eurostata o godišnjim nacionalnim računima i kratkoročnim statističkim podacima te drugih izvora.

³² Istraživanje EIB-a o ulaganjima (EIBIS).

³³ Nedavnom analizom utvrđena su 24 zanimanja relevantna za zelenu tranziciju s manjkom radne snage u više država članica. Takva zanimanja uključuju vodoinstalatore i instalatere cijevi (20 država članica), radnike na izolaciji, građevinske inženjere te mehaničare za klimatizacijske i rashladne uređaje (14), građevinske tehničare (12) i krovopokrivače (11). Za ta je zanimanja potrebno tehničko i praktično stručno znanje koje je važno za zelenu tranziciju. Vidjeti i izvješća EURES-a o manjku i višku radne snage (izdanja za 2024. i 2025.).

³⁴ Eurostat, na temelju Istraživanja EU-a o upotrebi IKT-a u kućanstvima i među pojedincima.

³⁵ Eurostat.

³⁶ OECD-ova baza podataka PISA.

ubrzava se, ali ne dovodi do smanjenja cijena električne energije u EU-u u cjelini.

KPI br. 18: Privatna ulaganja	Privatna ulaganja (udio u BDP-u)	17,6 % (2024.) 18,6 % (2023.)
KPI br. 19: Javna ulaganja	Javna ulaganja (udio u BDP-u)	3,7 % (2024.) 3,6 % (2023.)
KPI br. 20: Ulaganje rizičnog kapitala	Ulaganje rizičnog kapitala (udio u BDP-u)	0,06 % (2024.) 0,06 % (2023.)
KPI br. 21: Ulaganja EU-a kojima se podupire industrijska tranzicija	Kumulativni obujam ulaganja u okviru programa InvestEU kojima se podupire industrijska tranzicija.	115,5 milijardi EUR (lipanj 2025.) 52,7 milijardi EUR (lipanj 2024.)
KPI br. 22: Cijene električne energije za potrošače koji nisu kućanstva	Cijene električne energije za potrošače koji nisu kućanstva (raspon cijena identifikacijske oznake EU-a, veliki komercijalni potrošači) ³⁷	0,164 EUR po kWh (2025.) 0,163 EUR po kWh (2024.)
KPI br. 23: Elektrifikacija	Udio električne energije u ukupnoj (krajnjoj) potrošnji energije. Cilj = 32 % u 2030. ³⁸	22,9 % (2023.) 22,9 % (2022.)
KPI br. 24: Udio energije iz obnovljivih izvora	Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora kao udio u potrošnji energije. Cilj = 42,5 % u 2030.	25,2 % (2024.) 24,5 % (2023.)
KPI br. 25: Godišnji rast proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora	Godišnje povećanje kapaciteta za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. Cilj = +100 GW godišnje ³⁹	+68 GW (2024.) +67 GW (2023.)

Privatna ulaganja u EU-u smanjila su se 2024., što je negativno utjecalo na industriju. Zbog toga su se privatna ulaganja izražena kao udio u BDP-u 2024. smanjila na 17,6 % BDP-a i bila na razini SAD-a, nakon što su posljednjih godina bila uglavnom stabilna i viša nego u SAD-u (KPI br. 18)⁴⁰. Industrijska proizvodnja u EU-u smanjila se za 1,5 % u 2023. i za dodatnih 2,4 % u 2024. Financiranje poslovnih ulaganja EU-a i dalje previše ovisi o bankovnom kreditiranju (koje je 2024. činilo više od 51 % poslovnih ulaganja). Ulaganja rizičnog kapitala u EU-u iznose samo 0,06 % BDP-a (KPI br. 20), što je jedna desetina razine SAD-a. Trenutačno se samo 44 % financijske štednje kućanstava u EU-u ulaže u obveznice trgovačkih društava, uvrštene dionice, investicijske fondove i slično, što je mnogo manje nego u drugim jurisdikcijama⁴¹, unatoč većoj razini štednje u EU-u⁴². Povećanjem udjela štednje kućanstava u EU-u u produktivnim ulaganjima u poduzeća ojačala bi se tržišta kapitala i strukture korporativnog financiranja⁴³. U tu svrhu i kako bi se ojačala integracija tržišta kapitala, Komisija je 2025. u okviru Strategije za uniju štednje i ulaganja⁴⁴ donijela političke inicijative koje su, među ostalim, usmjerene na sekuritizaciju, financijsku pismenost, štedne i investicijske račune, dopunske mirovine, integraciju i nadzor tržišta⁴⁵. U okviru sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima podupirat će se reforme kojima se unapređuje, među ostalim, unija štednje i ulaganja i potiče razvoj mogućnosti tržišnog financiranja.

Javna ulaganja i dalje su stabilna, a alati EU-a omogućuju mobilizaciju ulaganja za industrijsku transformaciju. U 2024. javna ulaganja u EU-u dosegla su 3,7 % BDP-a, što potvrđuje pozitivan trend posljednjih godina (KPI br. 19), koji se podupire i iz višegodišnjeg

³⁷ Cijene električne energije ovdje ne uključuju pristojbe i poreze koje poduzeća mogu naplatiti.

³⁸ Taj je cilj Komisija utvrdila u svojoj Komunikaciji „Plan za čistu industriju”.

³⁹ Taj je cilj Komisija utvrdila u svojoj Komunikaciji „Plan za čistu industriju”.

⁴⁰ Baza podataka AMECO.

⁴¹ Vidjeti: 2025. – Popis pokazatelja za praćenje napretka u ostvarivanju ciljeva unije tržišta kapitala, Europska komisija, GU FISMA, 5. rujna 2025.

⁴² Vidjeti: Preispitivanje europske financijske stabilnosti i integracije, EK, GU FISMA, 2025.

⁴³ <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2024/html/ecb.sp241122~fb84170883.en.html>

⁴⁴ [Unija štednje i ulaganja – Financije – Europska komisija.](#)

⁴⁵ Na temelju postojećih procjena u literaturi i pojednostavnjena pretpostavki, samo bi se paketom o integraciji i nadzoru tržišta BDP-u u sljedećih 30 godina moglo dodati 1,3 do 3,6 bilijuna EUR. Procjenjuje se da su koristi od integracije tržišta kapitala u EU-u znatno veće. Vidjeti procjenu učinka Paketa za tržišnu infrastrukturu, SWD(2025) 643.

financijskog okvira, uključujući kohezijsku politiku⁴⁶ i Mehanizam za oporavak i otpornost. Od lipnja 2025. InvestEU, glavni alat EU-a za privlačenje ulaganja javnog i privatnog sektora, mobilizirao je ulaganja u iznosu od gotovo 300 milijardi EUR (od čega 68,7 % iz privatnog sektora)⁴⁷. Više od trećine tog iznosa, 115,5 milijardi EUR (KPI br. 21), podupire industrijsku tranziciju. U okviru plana „Rearm Europe” za obranu je namijenjeno 800 milijardi EUR, uz znatna prelijevanja u korist ulaganja i industrijske proizvodnje. Od 2028. nadalje Europski fond za konkurentnost bit će okosnica za javna ulaganja na razini EU-a u industrijsku transformaciju Europe, mobilizirat će privatni kapital u širim razmjerima i omogućiti industrijsku primjenu istraživanja koja se financiraju iz programa Obzor Europa u industriji.

Usklađivanje nacionalnih javnih ulaganja s prioritetima industrijske politike EU-a važno je za maksimalno iskorištavanje sinergija i postizanje učinka. Novim okvirom za državne potpore u sklopu Plana za čistu industriju, u skladu s prioritetima industrijske politike EU-a, pojednostavnjuje se postupak dodjele potpora kako bi se ubrzala ulaganja u obnovljive izvore energije, dekarbonizaciju industrije i proizvodnju čistih tehnologija te smanjio rizik za privatna ulaganja. To će pomoći u usklađivanju financiranja. Kad je riječ o važnim projektima od zajedničkog europskog interesa, u fazi osmišljavanja već ih je odobreno 11⁴⁸ (od kojih su četiri za vodik i dva za baterije), a osam projekata kandidata u fazi je planiranja⁴⁹. Novi alat za koordinaciju konkurentnosti⁵⁰ testira se u okviru dvaju tekućih pilot-projekata o gigatvornicama UI-ja i infrastrukturi za punjenje e-kamiona. U okviru sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira nacionalni i regionalni partnerski planovi podupirat će važne projekte od zajedničkog europskog interesa i doprinijeti jačanju industrijske baze Unije, u skladu s prioritetima EU-a i izazovima specifičnima za pojedine zemlje.

Cijene električne energije u EU-u i dalje su previsoke. U prvoj polovini 2025. cijene električne energije za velike industrijske korisnike iznosile su 0,16 EUR/KWh (KPI br. 22), što je niže nego kad su bile na vrhuncu 2023. Međutim, međunarodna usporedba pokazuje da su cijene električne energije za poduzeća u EU-u i dalje vrlo visoke. One su više nego dvostruko veće nego u SAD-u jer više cijene prirodnog plina utječu na veleprodajna tržišta električne energije. Energetski intenzivne industrije posebno su pogođene visokim cijenama energije, uključujući električnu energiju.

Elektrifikacija stagnira u posljednjih deset godina. Električna energija čini samo 22,9 % ukupne potrošnje krajnje energije u EU-u (KPI br. 23)⁵¹. Visoki porezi na električnu energiju u kombinaciji s dugotrajnim postupcima izdavanja dozvola i nedostatnom izgradnjom mreža negativno utječu na projekte elektrifikacije i elektrifikaciju industrijskih procesa i prometa.

Prelazak na čistu energiju ubrzava se i EU je općenito na dobrom putu da ostvari svoje klimatske ciljeve. Očekuje se da će se uvođenjem čistih izvora energije znatno smanjiti troškovi uvoza fosilnih goriva, čime će se srednjoročno poboljšati otpornost i industrijska konkurentnost EU-a. U odnosu na 2023. u 2024. emisije stakleničkih plinova smanjile su se za 2,5 % i sada su 37,2 % niže od razina iz 1990., dok je gospodarstvo EU-a 71 % veće nego te godine. EU je na

⁴⁶ Kohezijska politika čini gotovo 13 % ukupnih državnih ulaganja u EU-u u cjelini i 51 % u slabije razvijenim državama članicama te potiče znatna privatna ulaganja. [Vidjeti deveto Izvješće o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji.](#)

⁴⁷ InvestEU – uspješnost – Europska komisija.

⁴⁸ Vidjeti https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/approved-ipceis_en. Omogućuju ukupno ulaganje od 104,4 milijarde EUR na temelju potpore od 37,6 milijardi EUR.

⁴⁹ Napredne poluvodičke tehnologije, umjetna inteligencija, kružni napredni materijali za čiste tehnologije, kontinuum računalne infrastrukture, inovativne nuklearne tehnologije, biokemikalije, biomaterijali, biotehnologije za hranu i hranu za životinje. Vidjeti [Zajednički europski forum za važne projekte od zajedničkog europskog interesa – politika tržišnog natjecanja – Europska komisija.](#)

⁵⁰ Kompas konkurentnosti za EU, COM(2025) 30 final.

⁵¹ Eurostat.

dobrom putu da ostvari svoj cilj smanjenja emisija za 55 % do 2030. u odnosu na 1990. ako sve države članice provedu mjere dogovorene na razini EU-a i one utvrđene u njihovim nacionalnim energetske i klimatskim planovima. Procjenjuje se da će se prelaskom na obnovljive izvore energije troškovi uvoza fosilnih goriva smanjiti za 2,8 bilijuna EUR u razdoblju 2031. – 2050. u usporedbi s prosjekom za razdoblje 2011. – 2020.⁵² Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora znatno raste: u 2024. činila je 25,2 % ukupne potrošnje energije (KPI br. 24). Godišnje povećanje kapaciteta za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora ubrzano je. U 2024. dodano je 68 GW kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. To je više nego dvostruko više od iznosa dodanog 2020. (KPI br. 25), ali je i dalje ispod godišnjeg cilja⁵³.

Kružnost sporo napreduje zbog različitih pravila na jedinstvenom tržištu. Kako je navedeno u odjeljku 1., udio recikliranog materijala vraćenog u gospodarstvo kao udio ukupne upotrebe materijala vrlo se sporo povećao, s 11,8 % u 2023. na 12,2 % u 2024. (KPI br. 8). To je znatno ispod cilja EU-a od 24 % do 2030. i nije dovoljno za smanjenje potražnje za primarnim materijalima i povezane ovisnosti o trećim zemljama. Na primjer, iako se danas gotovo 38 % električnog i elektroničkog otpada u EU-u prikuplja, reciklira se manje od 1 % metala rijetkih zemalja⁵⁴. Različita nacionalna pravila i programi o otpadu i recikliranim materijalima⁵⁵, u kombinaciji s nižim cijenama primarnih sirovina, ometaju razvoj tržišta sekundarnih materijala. Nadalje, strateške sirovine kao što su metalni otpad i crna masa i dalje se ne upotrebljavaju. Za neke materijale, kao što su aluminij i bakar, visokokvalitetni obrađeni otpad izvozi se na strana tržišta⁵⁶, što bi moglo ugroziti ulaganja u domaće kapacitete za rafiniranje.

ODJELJAK 4. – Povećanje sigurnosti i smanjenje ovisnosti

Opsežne promjene u globalnom trgovinskom okruženju razotkrivaju slabosti i strateške ovisnosti u europskim lancima opskrbe. EU zauzima dobar položaj u međunarodnoj trgovini, ali je pod sve većim pritiskom, posebno kad je riječ o proizvodnji. Tomu pridonose prekomjerni kapaciteti trećih zemalja, slaba domaća potražnja u određenim trećim zemljama i deprecijacija važnih međunarodnih valuta. Jačanje lanaca opskrbe EU-a napreduje, ali strateške ovisnosti i dalje su visoke i sve je veći rizik da se instrumentaliziraju.

KPI br. 26: trgovina s ostatkom svijeta kao udio u BDP-u	Stupanj gospodarske integracije EU-a s ostatkom svijeta	13,9 % za robu (2024.) 14,7 % za robu (2023.) 8,1 % za usluge (2024.) 7,8 % za usluge (2023.)
KPI br. 27: Izvoz robe i usluga kao udio svjetskog uvoza	Tržišni udio gospodarstva EU-a	12,6 % za robu (2024.) 11,9 % za robu (2023.) 25,0 % za usluge (2024.) 25,4 % za usluge (2023.)
KPI br. 28: Nacionalni kapaciteti za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija	Udio komponenti čistih tehnologija praćenih u Aktu o industriji s nultom neto stopom emisija koje ispunjavaju referentnu vrijednost za domaću proizvodnju. Cilj = 100 %	6 od 27 (22 %) tehnoloških komponenti premašuje referentnu stopu (2024.)
KPI br. 29: Indeks vanjske ranjivosti EXVI	Vanjske ranjivosti strateški važnih industrijskih	0,20 (2023.) 0,19 (2022.)

⁵² Vidjeti COM(2025) 484 final. Nadalje, energetske učinkovitosti računici za uvoz fosilnih goriva mogu se smanjiti za oko 25 %.

⁵³ Vidjeti i: [Procjena napretka u ostvarivanju ciljeva energetske unije i djelovanja u području klime \(SWD\) – Energetika](#).

⁵⁴ Eurostat ([Statistički podaci o otpadu – električna i elektronička oprema i uređaji – Objašnjenje statističkih podataka – Eurostat](#)).

⁵⁵ COM(2025) 500 final.

⁵⁶ COM(2025) 125 final.

proizvoda ⁵⁷ . Na ljestvici od 0 do 1, veća vrijednost – veća ranjivost
--

Globalni trgovinski tokovi trenutačno se mijenjaju. U razdoblju 2021. – 2024. trgovina EU-a sa zemljama izvan sporazuma EU-a o slobodnoj trgovini smanjila se za 2,3 postotna boda, što je neutralizirano povećanjem nabave unutar EU-a za 1,3 postotna boda i povećanjem trgovine s bliskim i udaljenim partnerima u okviru sporazuma EU-a o slobodnoj trgovini za 1 postotni bod⁵⁸. Globalni trgovinski tokovi pokazuju slične obrasce, s preraspodjelom u skladu s geopolitičkim blokovima⁵⁹.

Nakon dugog razdoblja sve veće trgovinske integracije s ostatkom svijeta, neki znakovi sada upućuju na usporavanje ili čak promjenu tog trenda. Trgovina robom EU-a s ostatkom svijeta (prosjeck uvoza i izvoza kao udio u BDP-u) nastavlja se smanjivati drugu godinu zaredom i iznosila je 13,9 % BDP-a⁶⁰ u 2024. Iako se to u određenoj mjeri može pripisati fluktuacijama cijena energije, upućuje na trend pogoršanja globalne trgovinske klime. Trgovinska integracija EU-a u području usluga s ostatkom svijeta također se usporila, ali je i dalje u porastu te je 2024. dosegla 8,1 % BDP-a⁶¹ (KPI br. 26).

Udio EU-a u globalnoj trgovini i dalje je stabilan, ali pritisak na proizvodnu industriju sve je veći. U dinamici trgovine u posljednjih 25 godina najviše se promijenilo to da se okruženje koje je prethodno bilo usmjereno na trgovinu između EU-a i SAD-a pretvorilo u tripolarno okruženje (vidjeti slike 1. i 2.). Izvoz robe iz EU-a čini 12,6 % svjetskog uvoza, što je neznatno više nego prije 10 godina i pokazuje iznimnu otpornost. Trgovinska bilanca EU-a za robu ponovno je u suficitu, nakon pada povezanog s nestabilnošću cijena energije. Međutim, industrija EU-a pod sve je većim pritiskom globalne konkurencije potaknute prekomjernim kapacitetima u određenim trećim zemljama, u mnogim slučajevima poduprtima državnim subvencijama⁶², kao i carinama trećih zemalja. To se posebno odnosi na energetske intenzivne industrije, u kojima se trgovinska bilanca EU-a stalno smanjuje⁶³. Deprecijacija važnih međunarodnih valuta tijekom protekle godine dodatno povećava konkurentski pritisak. Kad je riječ o izvozu usluga, situacija je ohrabrujuća unatoč malom padu tijekom prošle godine, pri čemu je u posljednjih pet godina tržišni udio EU-a porastao na 25 % svjetske trgovine uslugama (KPI br. 27). Aktom o ubrzavanju industrijske proizvodnje stvorit će se vodeća tržišta za proizvodnju u Europi kako bi se potaknula otpornost EU-a i zaštitila kvalitetna radna mjesta.

⁵⁷ Ključnim pokazateljem uspješnosti br. 29 procjenjuje se kombinirana ranjivost na vanjske šokove kategorija proizvoda obuhvaćenih područjem primjene Plana za čistu industriju. To općenito uključuje poluvodiče, tehnologije s nultom neto stopom emisija, sirovine, osnovne metale, kemikalije, strojeve i motorna vozila.

⁵⁸ R. Arjona, W. Connell, C. Herghelegiu (2024.): „[Tektonika u lancu opskrbe: Empirijski podaci o tome kako se EU prilagođava fragmentaciji svjetske trgovine](#)”, Europska komisija, Dokumenti o gospodarstvu jedinstvenog tržišta.

⁵⁹ Svjetska trgovinska organizacija, Izvješće o svjetskoj trgovini za 2023.

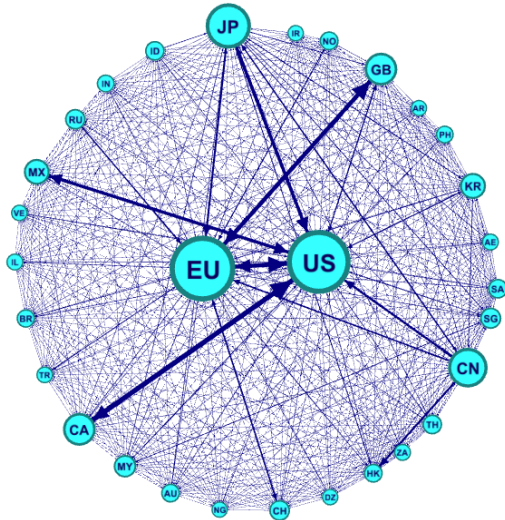
⁶⁰ Eurostat.

⁶¹ Eurostat.

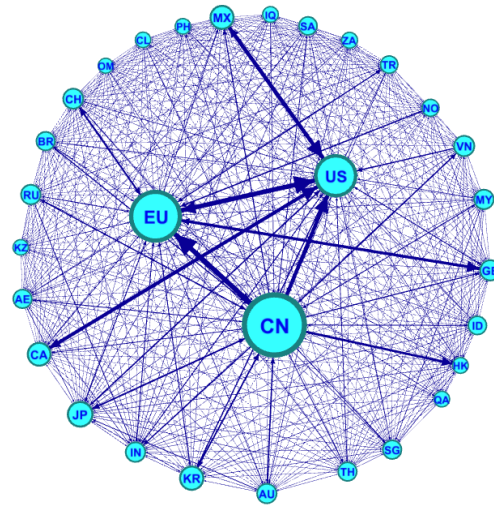
⁶² Na primjer u području [čelika](#) i električnih vozila na baterije.

⁶³ Radni dokumenti OECD-a, [A comprehensive overview of the Energy Intensive Industries ecosystem](#), 2025/09.

Slika 1: Prvih 30 trgovinskih zemalja 2000. i važnost trgovinskih tokova robe među njima.

Slika 2: Prvih 30 trgovinskih zemalja 2023. i važnost trgovinskih tokova robe među njima.

Izvor: Izračuni službi Europske komisije (tim glavnog ekonomista GU-a GROW) na temelju baze podataka CEPII-BACI (2023.)

Udio Europe u globalnim ulaznim izravnim stranim ulaganjima znatno se smanjio. EU je privlačna i predvidljiva lokacija za strana ulaganja i tradicionalna sigurna luka za izravna strana ulaganja, druga najveća u svijetu po vrijednosti. Međutim, udio EU-a u svjetskim priljevima izravnih stranih ulaganja znatno se smanjio, na 14 %, zbog slabijih gospodarskih izgleda i povećane gospodarske nesigurnosti posljednjih godina⁶⁴, dok je prije sedam godina, na svojem vrhuncu, iznosio 27 %. Izravna strana ulaganja općenito omogućuju veću konkurentnost, prijenos tehnologije i stvaranje lokalne vrijednosti. Istodobno postoje iznenađujući primjeri izravnih stranih ulaganja koja ne donose te koristi i predstavljaju rizik za gospodarsku sigurnost EU-a.

EU produbljuje partnerstva u cijelom svijetu kako bi diversificirao i smanjio ovisnost o uvozu i izvozu. To također doprinosi blagostanju i poboljšava otpornost opskrbnog lanca. Radi se na sklapanju opsežnih sporazuma o slobodnoj trgovini i ciljanih partnerstava u područjima kao što su sirovine, što bi trebalo koristiti i EU-u i njegovim partnerima. Slično tome, sporazume o uzajamnom priznavanju trebalo bi sklopiti imajući na umu konkurentnost EU-a, na način kojim se poboljšava pristup tržištu i smanjuje administrativno opterećenje za europsku industriju, uz istodobno sprečavanje pojave rupa u zakonu koje potiču nepošteno globalno tržišno natjecanje⁶⁵. EU također ubrzava gospodarsku integraciju zemlja kandidatkinja prije njihova pristupanja, među ostalim putem „brze integracije u jedinstveno tržište”⁶⁶.

Europski lanci opskrbe i dalje su vrlo ovisni o vanjskim čimbenicima, a rizik od njihove instrumentalizacije, kao i znakovi da do nje dolazi, sve su izraženiji. Kad je riječ o proizvodima u osjetljivim ekosustavima u kojima EU uvelike ovisi o jednoj zemlji dobavljaču, više od polovine ovisnosti EU-a potječe iz Kine⁶⁷. Ukupna ovisnost EU-a o uvozu strateški

⁶⁴ OECD, [FDI flows](#) i [FDI stocks](#). Vidjeti trendove izravnih stranih ulaganja tijekom vremena u [pokazateljima izravnih stranih ulaganja iz Pregleda stanja jedinstvenog tržišta i konkurentnosti](#).

⁶⁵ Radni dokument službi Komisije: Prioriteti za bilateralne/regionalne aktivnosti povezane s trgovinom u području sporazuma o uzajamnom priznavanju industrijskih proizvoda i povezanog tehničkog dijaloga, Bruxelles, 25. kolovoza 2004., SEC(2004)1072.

⁶⁶ Zahvaljujući inicijativama brze integracije u jedinstveno tržište poslovne zajednice zapadnog Balkana, Ukrajine i Moldove integrirat će se u jedinstveno tržište EU-a ubrzanjem regulatornog usklađivanja, sklapanjem industrijskih saveza i jačanjem lanaca vrijednosti.

⁶⁷ Glavni ekonomist Europske komisije, na temelju podataka Eurostata i tablica FIGARO (2023.).

važnih sirovina, komponenti i industrijske robe i dalje je uglavnom nepromijenjena, kako je izmjereno pokazateljem EXVI⁶⁸ (KPI br. 29). Pritom je EU znatno izloženiji vanjskim ranjivostima od Kine, iako manje od SAD-a⁶⁹. Ograničenja izvoza koja je uvela Kina posebno su istaknula te ovisnosti, naročito kad je riječ o kritičnim sirovinama. Posebnu pozornost treba posvetiti ovisnostima u svemirskom i obrambenom sektoru, kao i kritičnim lijekovima⁷⁰.

Glavni trgovinski partneri Europe sve više provode mjere za jačanje otpornosti svojih lanaca opskrbe. Prilog 3. ovom Izvješću sadržava pregled mjera otpornosti odabranih globalnih aktera. Pokazuje globalni trend aktivnijeg iskorištavanja industrijskih i trgovinskih politika za jačanje otpornosti lanaca opskrbe. Mjere uključuju politike javne nabave i uvjete za izravno strano ulaganje, s naglaskom na glavnim strateškim sektorima i povlaštenom domaćem pristupu.

Nastojanja EU-a da ojača svoje kapacitete za proizvodnju glavnih industrijskih proizvoda počinju donositi rezultate. Odabrani su prvi skupovi strateških projekata na temelju Akta o industriji s nultom neto stopom emisija⁷¹ i Akta o kritičnim sirovinama⁷². Kad je riječ o proizvodima obuhvaćenima područjem primjene Akta o industriji s nultom neto stopom emisija, proizvodnja u EU-u trenutačno u 6 od 27 tehnoloških područja premašuje referentnu vrijednost od 40 % potrošnje u EU-u koja se treba pokriti domaćom proizvodnjom. Međutim, za veliku većinu važnih komponenti u tehnologijama baterija, elektrolizatorima, vodiku i solarnoj energiji koje se prate, proizvodni kapacitet EU-a i dalje je znatno ispod referentne vrijednosti⁷³ (KPI br. 28). Cilj je Akta o ubrzanju industrijske proizvodnje dovršiti te mjere i ponovno stvoriti jednake uvjete za naša poduzeća.

Zaključak i daljnji koraci

Jedinstveno tržište je štit i pokretač otpornosti u neizvjesnim vremenima. Temelj je europskog blagostanja, konkurentnosti i industrije. Uklanjanjem preostalih prepreka na jedinstvenom tržištu europski BDP mogao bi se povećati za nekoliko postotaka.

Međutim, i dalje su prisutne trajne poteškoće, a zbog geopolitičkih napetosti pojavljuju se nove, što stvara sve veći pritisak na europsku konkurentnost. Na jedinstvenom tržištu i dalje postoje prepreke i fragmentacija: administrativno je opterećenje previsoko, cijene energije i dalje su visoke i opterećuju industriju, inovativni poduzetnici i dalje nemaju pristup financiranju u širim razmjerima, strani prekomjerni kapacitet i državne subvencije trećih zemalja povećavaju se i narušavaju globalne uvjete tržišnog natjecanja nauštrb Europe, dok se strateške ovisnosti instrumentaliziraju.

U tom je kontekstu hitno potrebno preokrenuti taj trend i u potpunosti iskoristiti potencijal jedinstvenog tržišta. Ako želimo snažnu, neovisnu i prosperitetnu Europu, moramo se odlučno obvezati na dovršavanje jedinstvenog tržišta i provođenje mjera politika koje je donijela Komisija. U Prilogu 2. nalazi se detaljan pregled provedbe Kompasa konkurentnosti, Plana za čistu industriju i Strategije za jedinstveno tržište. Potrebne su odvažne mjere na nacionalnoj i europskoj razini kako bi se dovršilo jedinstveno tržište, premostile razlike u inovacijama,

⁶⁸ William Connell García, Victor Ho, [Indeks vanjske ranjivosti \(EXVI\)](#), Gospodarski sažeci o jedinstvenom tržištu.

⁶⁹ Kina se nalazi u najmanje ovisnom položaju prema indeksu vanjske ranjivosti s rezultatom od 0,12, pri čemu on za EU iznosi 0,20, a za SAD 0,28 (vidjeti KPI br. 29).

⁷⁰ [Akt o kritičnim lijekovima – javno zdravlje – Europska komisija.](#)

⁷¹ [Strateški projekti na temelju Akta o industriji s nultom neto stopom emisija.](#)

⁷² [Strateški projekti na temelju Europskog akta o kritičnim sirovinama.](#)

⁷³ Europska komisija, GU GROW. Više informacija o domaćoj proizvodnji glavnih tehnologija s nultom neto stopom emisija potražite u odjeljku [Globalna trgovina i gospodarska sigurnost](#) na Pregledu stanja jedinstvenog tržišta i konkurentnosti.

potaknula ulaganja i dekarbonizacija te ojačala otpornost lanaca opskrbe.

Uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu na nacionalnoj i europskoj razini te smanjenje administrativnog opterećenja dobivaju novi zamah. U Strategiji za jedinstveno tržište utvrđeno je da su „najgorih deset” najznačajnije prepreke za poduzeća, radnike i građane na jedinstvenom tržištu i da njihovo uklanjanje treba biti prioritet. Te prepreke nastaju i na europskoj i na nacionalnoj razini te stoga zahtijevaju odvažno djelovanje na objema razinama. Komisija surađuje s državama članicama kako bi se utvrdile i uklonile najhitnije prepreke na nacionalnoj razini. U prvom Godišnjem programu za primjenu pravila jedinstvenog tržišta utvrđeni su provedbeni prioriteti za 2026. Na europskoj razini predstojećim Aktom o proizvodima, Aktom o građevinskim uslugama i Aktom o isporuci poboljšat će se funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Aktom o javnoj nabavi pojednostavnit će se i ubrzati postupci, što će osigurati da se 15 % BDP-a potrošenog u okviru javne nabave optimalno iskoristi. Komisija je već iznijela prijedloge za pojednostavnjenje, deset skupnih paketa i dodatne inicijative za koje se očekuje da će smanjiti godišnje administrativno opterećenje za 15 milijardi EUR, a 2026. bit će ih još više. U okviru sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira nacionalni i regionalni partnerski planovi uključivat će relevantne reforme za daljnje uklanjanje prepreka, posebno poboljšanjem učinkovitosti i digitalizacije javnih postupaka.

Rad na uklanjanju prepreka, fragmentacije i administrativnog opterećenja mora biti ambiciozniji. Moramo dovršiti jedinstveno tržište u onim sektorima o kojima se u doba Jacquesa Delorsa prije 35 godina nije vodilo računa i koji još uvijek djeluju na nacionalnoj razini. Potrebne su ključne mjere za uspostavu jedinstvenih pravila kako bi se osiguralo predvidivo okruženje u velikim razmjerima za građane i poduzeća u području telekomunikacija, energetike, usluga, kapitala, prava trgovačkih društava, istraživanja i inovacija. Cilj je Plana za jedinstveno tržište uspostaviti okvir za političku odgovornost i osigurati angažman u tom području.

Komisija predlaže mjere za smanjenje razlika u inovacijama. Zahvaljujući 28. režimu (EU Inc.) osigurat će se jedinstven skup pravila za osnivanje, poslovanje i rast poduzeća u cijelom EU-u, čime će se stvoriti plodno tlo za *start-up* i *scale-up* poduzeća te europske jednoroge. Europskim aktom o inovacijama ubrzat će se razvoj inovacija na tržištu u svim sektorima, dok će se Fond za *scale-up* poduzeća u Europi u vrijednosti od više milijardi eura udružiti s privatnim ulagačima kako bi se potaknuo rast poduzeća. Aktom o Europskom istraživačkom prostoru nastojat će se ukloniti prepreke razmjeni znanja i promicati „peta sloboda”. Aktom o digitalnim mrežama smanjit će se fragmentacija jedinstvenog tržišta. Aktom o kibernetičkoj sigurnosti, Aktom o kvantnim tehnologijama i Aktom o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije ojačat će se suverenitet i sigurnost europskih tehnologija i infrastruktura. Provedbom unije vještina nastoje se izgraditi vještine za kvalitetna radna mjesta.

Ciljane industrijske politike temelj su reindustrijalizacije Europe. Akt o ubrzavanju industrijske proizvodnje osigurat će povećanje gospodarske sigurnosti i industrijskih kapaciteta u glavnim strateškim sektorima. U okviru inicijative Battery Booster mobilizira se 1,8 milijardi EUR za jačanje proizvodnje baterija i automobilske industrije u Europi. Ubrzano uvođenje čistih izvora energije u budućnosti dovest će do nižih troškova energije. Djelotvornim praćenjem preporuka i zakonodavnih prijedloga Komisije u okviru unije štednje i ulaganja poduzećima iz EU-a olakšat će se pristup investicijskom kapitalu.

Komisija aktivno radi na uklanjanju ranjivosti i jačanju otpornosti lanaca opskrbe. Akcijski plan RESourceEU bavi se problemom prekomjerne ovisnosti Europe o dobavljačima

kritičnih sirovina iz trećih zemalja. Osim toga, ubrzavaju se projekti relevantni za EU s potencijalom za smanjenje ovisnosti za do 50 % do 2029., čime će se u tu svrhu 2026. mobilizirati do 3 milijarde EUR. Nadalje, Komisija će raditi na olakšavanju stabilne opskrbe industrija EU-a kritičnim sirovinama tako što će brzo primijeniti instrumente koji su joj na raspolaganju (npr. Instrument za borbu protiv prisile) ako neka treća zemlja ograniči opskrbu EU-a kritičnim sirovinama, u kojem joj slučaju može ograničiti pristup jedinstvenom tržištu. EU uspostavlja okvire kako bi osigurao da izravna strana ulaganja stvaraju europsku dodanu vrijednost. Komisija će predložiti ciljane mjere za osiguravanje dostupnosti aluminijskog otpada i, prema potrebi, dodatne mjere za osiguravanje dostupnosti drugog metalnog otpada i crne mase kako bi se ojačali strateški kapaciteti. Daljnjim sporazumima o slobodnoj trgovini diversificirat će se lanci opskrbe i stvoriti nove prilike za poduzeća.

Za uspjeh u današnjem zahtjevnom okruženju potrebne su brze, zajedničke i koordinirane mjere na europskoj i nacionalnoj razini. Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti za 2026. bit će temelj za rasprave o politikama s Vijećem, Europskim parlamentom, državama članicama i poslovnom zajednicom.